

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM

MAKROGAZDASÁGI ÉS KÖLTSÉGVETÉSI ELŐREJELZÉS 2017-2021

2017. december

ÖSSZEFOGLALÓ

2013 óta kiegyensúlyozott és fenntartható pálya mentén, dinamikusan növekszik a magyar gazdaság. 2017 második felére a bővülés mértéke ismét 4% fölé gyorsul. A növekedés széles bázison nyugszik, szinte minden szektor hozzájárul a kedvező teljesítményhez. Emellett a bővülés egészséges szerkezetét és fenntarthatóságát az is alátámasztja, hogy Magyarország egyensúlyi mutatói pozitív képet mutatnak.

Az idei évben a növekedés egyik fő hajtóerejét a beruházások képezik, köszönhetően a lakásépítéseket ösztönző Otthonteremtési Programnak, az uniós forrásfelhasználás fokozatos felfutásának, valamint a nagyvállalati kapacitásbővítéseknek. Ez utóbbira ösztönzően hatott a hatéves bér- és adómegállapodás keretei között 2017-től 9%-ra csökkentett, az EU-ban legalacsonyabbnak számító hazai társasági adókulcs is. Másfelől a lakosság jövedelmi helyzetének tartós javulásával, valamint a kedvező munkaerőpiaci trendekkel párhuzamosan a fogyasztás is számottevően hozzájárul a növekedéshez. A termelési oldalon a legnagyobb mértékben – többek között az élénk belső keresletnek, turizmusnak, ingatlanpiacnak köszönhetően – a piaci szolgáltatások támogatják a növekedést, mindazonáltal a termelő ágazatok is jelentősen hozzájárulnak a bővüléshez. Az építőipar kiugró növekedése nagyrészt a fellendülő lakásépítések, valamint az uniós társfinanszírozásból megvalósuló infrastruktúra-fejlesztések együttes eredménye, miközben az ipari termelés gyorsuló növekedési ütemének hátterében többek között a közelmúltban végrehajtott kapacitásbővítések állnak. Az imponáló növekedési folyamatokhoz jelentősen hozzájárul, hogy a versenyszféra erőteljes munkaerő-keresletének köszönhetően újabb rekordokat ért el a munkaerőpiac. A legfrissebb adatok szerint több mint 4,4 millióan dolgoznak Magyarországon, amire eddig még nem volt példa, miközben a munkanélküliségi ráta sem állt még a jelenlegi 4,0%-nál kedvezőbb szinten.

A növekedés fenntarthatóságát mutatja továbbá az is, hogy a dinamikus bővüléssel párhuzamosan az infláció mérsékelt maradt, valamint a pénzügyi egyensúlyi folyamatok is kedvezőek. A külfölddel szembeni finanszírozási képesség az elmúlt évekhez hasonlóan nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő többletet mutat, amelynek köszönhetően a külső adósság folyamatosan csökken, tovább mérsékelve az ország sérülékenységét is. Az államháztartás gazdálkodása kiegyensúlyozott, az államadósság is csökkenő pályán halad. Szintén kedvező, hogy az állam finanszírozását tekintve a külföldiek szerepe, valamint ezzel párhuzamosan a devizakitetés is mérséklődik. A tartósan fegyelmezett költségvetési politikának és a gazdasági teljesítmény további erősödésének köszönhetően tovább javult Magyarország piaci megítélése. Ezt tükrözi egyrészt az országkockázati felár folytatódó mérséklődése, amely az adósságfinanszírozás feltételeire is kedvezően hat, másrészt, hogy a három nagy hitelminősítő közül kettő pozitívrá változtatta Magyarország minősítési kilátását.

A várható konjunktúrafolyamatokat tekintve 2017-ben 4,1%-ra, 2018-ban pedig 4,3%-ra gyorsulhat a magyar gazdaság növekedése köszönhetően többek között a belső kereslet érdemi emelkedésének, az uniós források gyorsuló felhasználásának, az Otthonteremtési Programnak, a hatéves bér- és adómegállapodás növekedésserkentő hatásának, valamint a kedvező fundamentumoknak. A Kormány 2017-re és az azt követő évekre vonatkozó növekedési előrejelzése már egy éve változatlan, mivel a beérkező adatok eddig visszaigazolták, hogy a 2016 decemberében prognosztizált növekedési pályán halad a magyar gazdaság. A költségvetést a Kormány úgy alakította ki, hogy – miközben a hiány továbbra is jóval a GDP 3%-a alatt marad és folytatódik az államadósság csökkenése – támogassa a gazdasági növekedést és érvényesítse gazdaság- és társadalompolitikai prioritásait.

1. MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK ÉS ELŐREJELZÉS

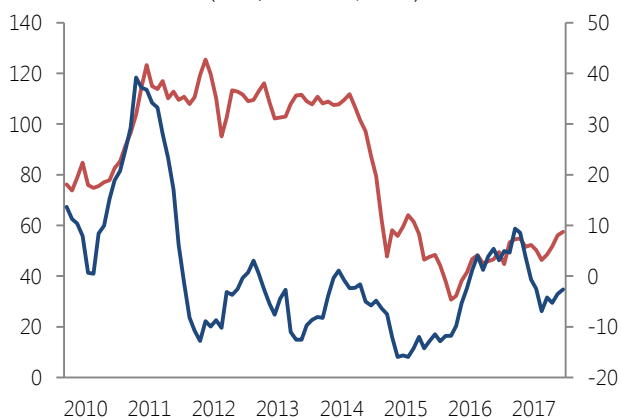
1.1 KÜLSŐ KÖRNYEZET

A világgazdaság növekedése a tavalyi év második felétől erőre kapott és ez a lendület 2017 első három negyedévében is kitartott. E kedvező folyamatokban egyrészt jelentős szerepet játszott, hogy az eurózóna bővülése tíz éve nem látott gyors ütemet mutatott az idei évben. A valutaövezet növekedését főként a belső kereslet támogatta, azon belül immár nem csupán a fogyasztás, hanem a beruházások hozzájárulása is jelentős mértékű volt. Emellett – bár alacsony mértékben – a nettó export is pozitívan járult hozzá az eurózóna tagállamainak növekedéséhez az élénkülő külső keresletnek köszönhetően.

Másrészt az Egyesült Államok és Japán idei évben mutatott teljesítménye is számottevően meghaladja az előző évit. Harmadrészt az emelkedő olaj-, nyersanyag- és mezőgazdasági áraknak köszönhetően, párhuzamosan a finanszírozási feltételek javulásával, számos feltörekvő ország helyzete stabilizálódott (1. ábra). A világgazdasági konjunktúrafolyamatok következtében a nemzetközi kereskedelem ismét lendületet vett, ezt tükrözi, hogy a G20-ak importja hat éve nem látott ütemben bővült az idei év során (2. ábra).

1. ábra: Az olajár és a mezőgazdasági árindex alakulása

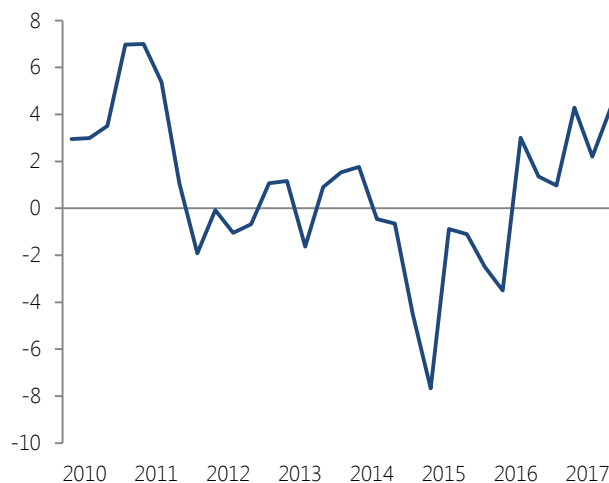
(USD, illetve év/év %)

— Brent olajár (bal t.) — Világbank mezőgazdasági árindex

Forrás: Thomson Reuters, Világbank

2. ábra: A G20 országok importjának alakulása
(negyedév/negyedév, %)

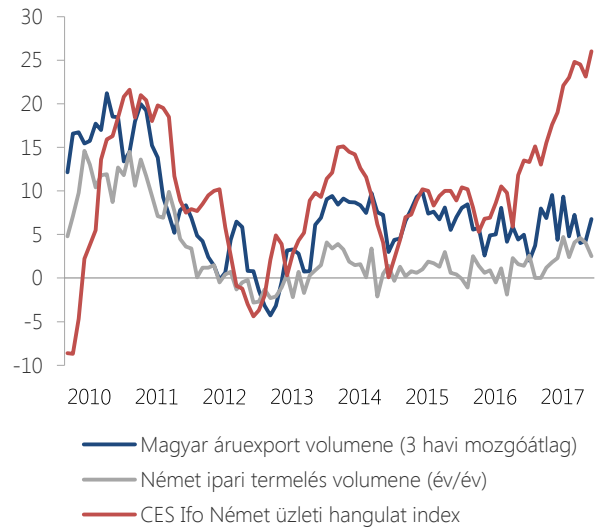
Forrás: OECD

Előretekintve a kedvező külső konjunkturális környezet fennmaradása várható. Az üzleti bizalmi indikátorok világszerte pozitív tartományban mozognak, egyes országok esetében többéves rekordokat értek el az elmúlt hónapokban (3. ábra). A felívelő konjunktúrát jelző reálgazdasági fundamentumok mellett várhatóan a finanszírozási kondíciók is támogatják a világgazdaság növekedését. A várakozások szerint a jegybankok továbbra is laza, illetve a lazítást csak fokozatosan mérséklő monetáris politikát folytatnak majd a következő időszakban. A nyersanyag-exportőr országok gazdaságainak teljesítményét fokozza, hogy az OPEC és Oroszország idén is megállapodott olajkitermelésük visszafogásáról az olajárak stabilizálása érdekében. Mindezen tényezők alapján élénk hazai külkereskedelem és az exportteljesítmény további növekedése valószínűsíthető.

A globális növekedési kilátásokat egyúttal kockázatok is övezik. Pozitívum, hogy az Egyesült Államokban a decemberben elfogadott adóreform-csomag révén megvalósulni látszik a választások után meghirdetett gazdaságpolitika egyik hangsúlyos eleme. Továbbá Európa vonatkozásában szintén kedvező, hogy a Kanadával már megkötött

szabadkereskedelmi szerződés szeptemberi ideiglenes hatályba lépése mellett további, több hasonló célzatú tárgyalás is folyamatban van, amelyek újabb exportpiacokat nyithatnak a magyar kivitel számára. Ugyanakkor a Brexit-tárgyalások kimenete továbbra is bizonytalansági tényező, valamint változatlanul jelen vannak a kínai gazdaság szerkezetváltásából és a magas hitel-GDP arányából adódó kockázatok, amelyek esetleges realizálódása hazánk külkereskedelmét is kedvezőtlenül érinthetik.

3. ábra: A német CESifo index és a magyar áru kivitel alakulása

Forrás: KSH, CESifo, Eurostat

1.2 MAKROGAZDASÁGI HELYZETKÉP

GDP és tételeinek alakulása

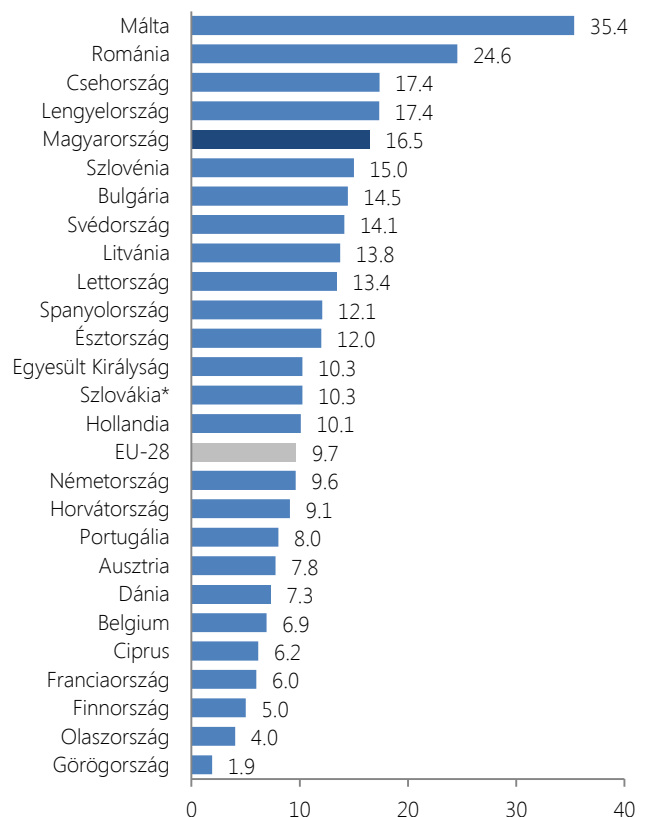
A 2013-as növekedési fordulatot követően hazánk gazdasága 4,2%-kal bővült 2014-ben, amit 2015-ben 3,4%-os, tavaly pedig – az uniós forrásfelhasználás ciklikusságával párhuzamosan – 2,2%-os teljesítményemelkedés követett. Idén a magyar gazdaság növekedése ismét dinamizálódott, így a GDP 3,8%-kal, naptárhatást kiszűrve pedig 4,0%-kal emelkedett 2017 első három negyedévében.

Nemzetközi összehasonlításban hazánk növekedése idén is az uniós átlag felett alakult, így folytatódott a magyar gazdaság felzárkózása az EU átlagához. Az aktuális, 2017. harmadik negyedéves adatok alapján a nyolcadik, míg 2013 első negyedévéhez mérten az ötödik leggyorsabb növekedést generálta a magyar gazdaság a közelmúltban (4. ábra). A növekedési pálya továbbra is stabil és fenntartható. Ezt igazolja egyfelől az ágazatok széles körében megfigyelhető bővülés, másfelől a kedvező finanszírozási pozíciók, amely eredményeképp a korábban felhalmozott adósságok folyamatosan mérséklődnek.

A GDP összetevőinek alakulását tekintve megállapítható, hogy a fogyasztás bővülését a háztartások rendelkezésre álló jövedelmének dinamikus növekedése alapozta meg, amely a tavaly

4. ábra: GDP-növekedés 2013 és 2017 III. negyedéve között

(százalék, szezonálisan és naptárhatással igazítva)

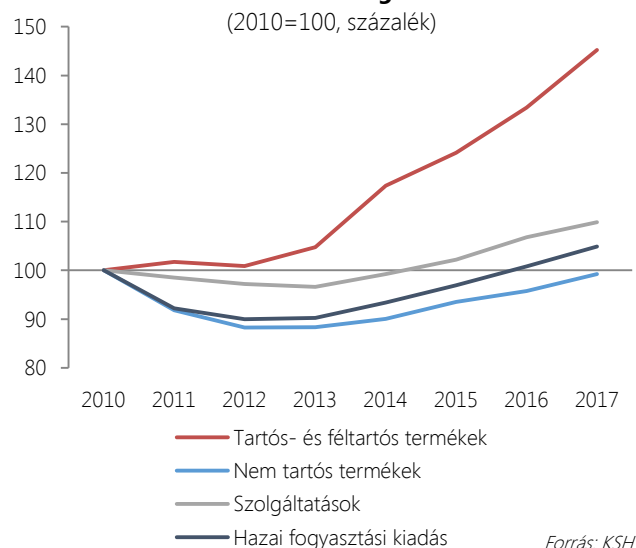
Forrás: Eurostat, NGM számítás

* 2013-as és 2016-os éves adatok közötti változás

megkötött hatéves bér- és adómegállapodás eredményeképp folytatódó foglalkoztatás-bővülésnek és kimagasló bérdinamikának, továbbá a

mérsékelt inflációs környezetnek köszönhető. Az erős fogyasztói bizalmat jelzi, hogy a hazai fogyasztásikiadás-bővülés egyre nagyobb hányada a tartós- és féltartós termékek vásárlásához köthető (5. ábra). Mindazonáltal a háztartásokra továbbra is a magas megtakarítási hajlandóság jellemző, azonban a lakossági hitelállomány – ezen belül is a fogyasztási célú hitelek – több hónapja tartó bővülése a háztartások bizakodó jövőképre és ezzel párhuzamosan az óvatossági megfontolások enyhülésére utal.

5. ábra: A hazai fogyasztási kiadás alakulása a termékek tartóssága szerint
(2010=100, százalék)

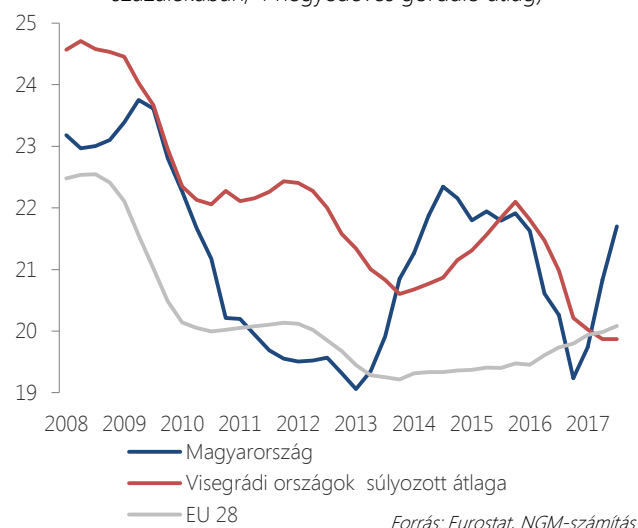

A kedvező munkapiaci trendek fennmaradásával, illetve a minimálbér és a garantált bérminimum ismételt jelentős emelésével is tovább bővül a háztartások jövedelme. Emellett a háztartások vásárlóerejének növekedését támogatja a kétgyermekes családi adókedvezmény fokozatos emelése, továbbá egyes alapvető élelmiszerek, az internet, illetve egyes éttermi szolgáltatások általános forgalmi adójának csökkentése is. Mindezek eredményeképp a következő években várhatóan tovább folytatódik a háztartások fogyasztásának dinamikus bővülése, és ezzel párhuzamosan az óvatossági megfontolások enyhülése, amelyet a szektor hitelfelvételének több hónapja tartó emelkedése is alátámaszt.

2017 első három negyedéve során közel 6 000 milliárd forint értékű fejlesztés valósult meg Magyarországon, így a beruházási aktivitás 23%-kal

haladta meg az előző évit. Ehhez a kiugró bővüléshez mindhárom szektor teljesítménye egyaránt hozzájárult, amelynek eredményeként 2017 harmadik negyedévében hazánk 21,7%-os beruházási rátája ismét számottevően meghaladja a Visegrádi országok 19,9%-os átlagos rátáját, valamint az Európai Unió átlagát is (6. ábra).

6. ábra: Beruházási ráta alakulása nemzetközi összevetésben (bruttó állóeszköz-beruházások a GDP százalékában; 4 negyedéves gördülő átlag)

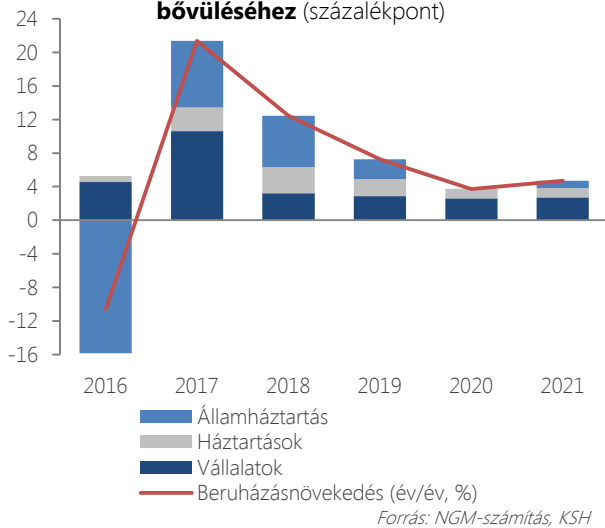

A lendületes felívelés háttérében egyrészt a teljes beruházások kétharmadát jelentő vállalati fejlesztések állnak. Ezeket a kapacitásbővítéseket érdemben támogatja a tavaly novemberben megkötött hatéves bér- és adómegállapodás keretében 2017-től 9%-ra csökkentett társasági adókulcs is, amely egyben előretékintve is megerősítette a vállalatok beruházási aktivitását, illetve Magyarország tőkevonzó képességét. Mindezt alátámasztja, hogy a legnagyobb súllyal rendelkező feldolgozóipar beruházásai az első három negyedévben 16%-kal bővültek. Másrészt a háztartások beruházási aktivitása is számottevően élénkült a Családi Otthonteremtési Kedvezmény által biztosított támogatások eredményeként, ugyanis 2017 első három negyedévében 52%-kal emelkedett a lakásépítések száma. Harmadrészt pedig a 2014-2020-as uniós forrásokhoz kapcsolódó, illetve költségvetési forrásból megvalósuló fejlesztések felfutása is fontos szerepet játszott a bővülésben. A Magyarország számára elérhető új EU-s pénzügyi keretből 2017. november végéig már több mint 3 200 milliárd forint kifizetésre került, amely hozzájárult ahhoz, hogy az állami

beruházások az idei első félév során nominálisan közel 80%-kal emelkedtek éves összevetésben.

2017 első három negyedévének lendületes, 23%-os beruházás növekedése nemcsak az idei évre nézve, hanem középtávon is megerősíti a kedvező gazdasági kilátásokat, ugyanis a fejlesztések a kapacitások kiépülése után, a termelés beindulását követően is támogatják majd a konjunktúrát. Várhatóan az erős növekedési dinamika folytatódik majd az év hátralévő részében is, amelyhez a privát és az állami szektor fejlesztései egyaránt hozzájárulnak majd (7. ábra).

7. ábra: A szektorok hozzájárulása a bruttó állóeszköz-beruházások bővüléséhez (százalékpont)

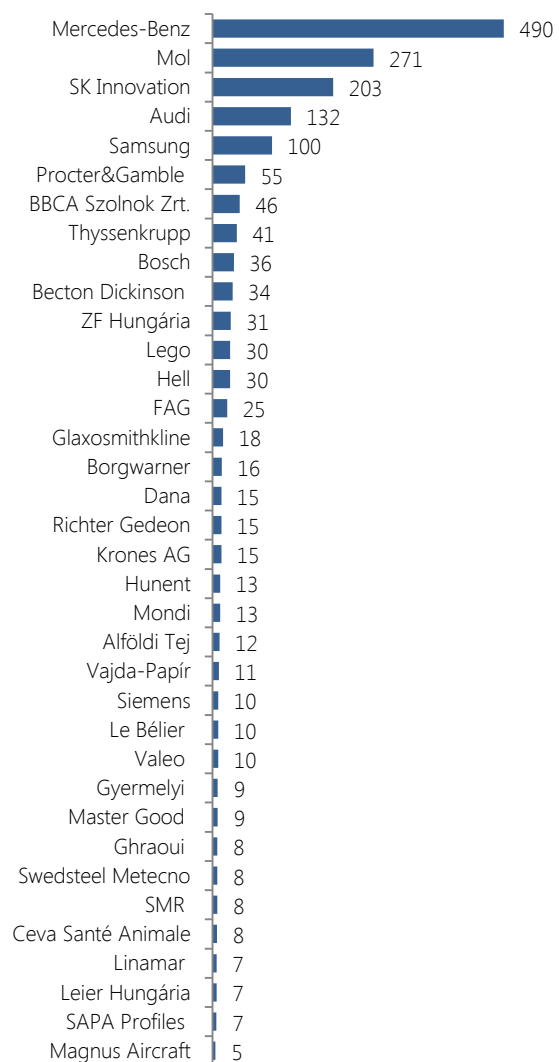

A nagyvállalatok tekintetében az elmúlt időszakban bejelentett számos nagy volumenű – főleg az autóipart és a beszállítói hálózatot érintő – fejlesztés fokozatos felfutása várható, a kis- és középvállalkozások beruházási aktivitását pedig az alacsony hozamkörnyezet és a kedvező üzleti klíma mellett a gazdaságfejlesztésre becsatornázott uniós források felgyorsított allokálása is támogatja. A folyamatokat továbbá elősegíti az EU-ban legalacsonyabbnak számító magyar 9%-os társasági adókulcs, amely ösztönzően hat mind az újonnan érkező cégek beruházási döntéseire, mind a már az országba települt vállalatok tervezett kapacitásbővítéseire (8. ábra).

Az elkövetkező negyedévek során, a lakáspiacon beindult kedvező tendenciák várhatóan tovább erősödnek a Kormány által meghozott

intézkedéseknek, az emelkedő reáljövedelmeknek és a stabilan alacsony kamatkörnyezetnek köszönhetően. Mindezek eredményeként a jövő évben az újonnan épített lakások száma még tovább emelkedhet az építőipari kapacitások folyamatos felépülésével párhuzamosan. Az állami beruházások dinamikáját az előrejelzési horizonton is számottevően meghatározza a 2014-2020-as uniós költségvetési ciklus forrásainak allokálása. Különösen kedvező, hogy 2017. március végéig az összes uniós pályázat kiírása megtörtént, valamint a tervek szerint 2018. március 31-ig bezárólag a teljes összeg lekötése megtörténik. Mivel az eddig allokált összegek még továbbra is nagyobb részben előleg-kifizetések, az uniós forrásokból megvalósuló projektek az elkövetkező időszakban fokozatosan erősítik majd a beruházási teljesítményt.

8. ábra: Elmúlt időszakban bejelentett nagy volumenű beruházások (milliárd forint)

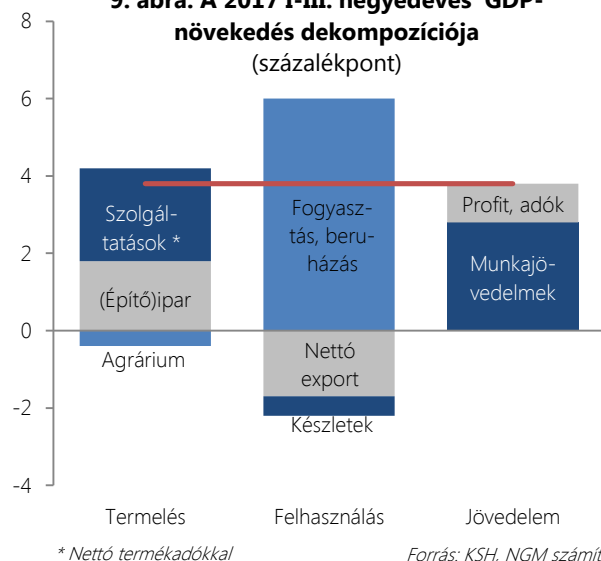

Magyarország külkereskedelmét illetően megállapítható, hogy az ipar kedvező teljesítményével párhuzamosan dinamikusan, 6,5%-kal emelkedett hazánk áru- és szolgáltatásexportja az idei első három negyedév során. Előretekintve az exportrendelések, valamint a feldolgozóipari beruházások kétszámjegyű növekedése is a kivitel folytatódó bővülését vetítik előre, így biztosítva azt, hogy továbbra is magas maradjon hazánk külkereskedelmi többlete. Emellett a hatéves adó- és bérmegállapodás részeként megvalósuló társaságiadókulcs-csökkentés hosszabb távon is ösztönzi az exportkapacitások bővítését. A behozatal tekintetében elmondható, hogy az elmúlt időszakban jelentősen erősödött a belföldi kereslet importvonzata, amelynek eredményeként az áru- és szolgáltatásimport kiugró mértékben, 9,5%-kal bővült az első három negyedév során. Ebben, a kivitelt meghaladó növekedésben komoly szerepet játszott az uniós forrásfelhasználás felfutása, a beszállítói hálózatok növekvő importigénye, valamint a háztartások lendületes fogyasztásbővülése is. Mindezek eredőjeként a nettó export hozzájárulása a GDP-növekedéshez átmenetileg negatív tartományba került. Ezáltal a tavalyi évben elért rekordot követően a külkereskedelmi többlet mérséklődött, ugyanakkor nemzetközi összevetésben továbbra is magasnak mondható.

A termelési oldali folyamatokat tekintve megállapítható, hogy a belföldi kereslet kiugróan magas bővülésével párhuzamosan a piaci szolgáltatások közé sorolt ágazatok teljesítménye is tovább erősödött: 2017-ben a növekedés mintegy felét generálták (9. ábra). Ennek háttérében egyfelől a hatéves bér- és adómegállapodás keresletélénkítő hatása áll, ami többletjövedelmet eredményezett nemcsak a háztartások, hanem a versenyszféra számára is, hiszen a szektor profitja (bruttó működési eredménye) 6,6%-kal nőtt a harmadik negyedévben. Másfelől – az otthonteremtési támogatásokkal párhuzamosan – az ingatlanpiaci fordulat emelendő ki, ami érdemben hozzájárult az építőipar jelentős, közel 30%-os bővüléséhez is. Továbbá az elmúlt időszakban kiépült új termelői kapacitásoknak és a külső kereslet élénkülésének köszönhetően az ipari termelés tekintetében is gyorsuló növekedési ütem figyelhető meg.

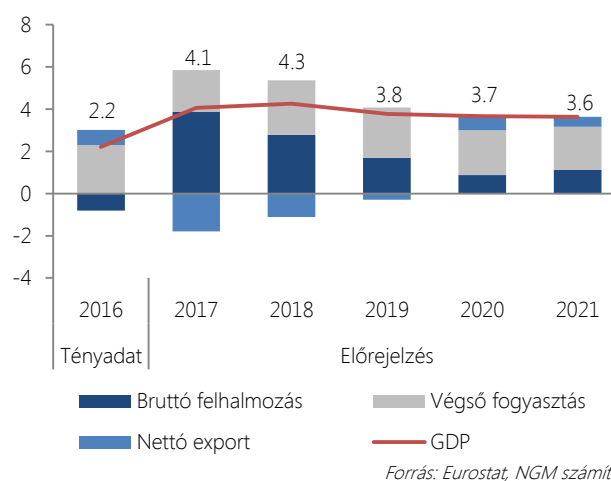
Mindazonáltal főként az aszályos nyár miatt az agrárium átlagos évet zárt 2017-ben, így nem tudott pozitívan hozzájárulni a növekedéshez.

9. ábra: A 2017 I-III. negyedéves GDP-növekedés dekompozíciója
(százalékpont)

2017 negyedik negyedévében a növekedés gyorsulása várható, amit az eddig elérhető, élénk konjunktúrát jelző októberi részstatisztikák is megerősítenek. Ennek eredményeként 2017 egészében 4,1%-os lehet a GDP-bővülés mértéke. Ezt követően jövőre 4,3%-kal növekedhet a gazdaság teljesítménye, amit egyrészt továbbra is az élénk belföldi kereslet fog támogatni, párhuzamosan az uniós források növekvő felhasználásával, a hatéves bér- és adómegállapodás tartós növekedésserkentő hatásával, másrészt a termelőkapacitás-bővítések – köztük a már bejelentett nagy volumenű fejlesztések (10. ábra) – fogják növelni az exportteljesítményt. Az előrejelzési horizonton a fogyasztás erősödésével párhuzamosan termelési oldalról a piaci szolgáltatások és aktív vállalati fejlesztések adhatnak további lendületet az ágazatnak.

10. ábra: GDP-bővülés keresleti oldalán
(százalékpont)

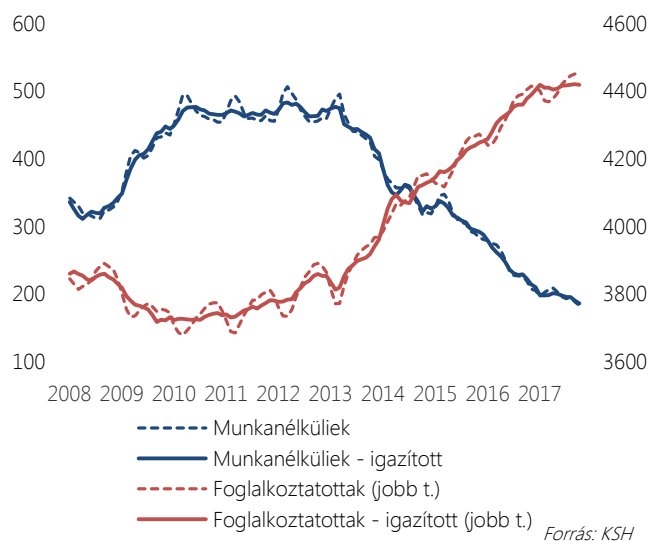

Munkapiac

A kedvező tendenciák idén is folytatódtak a munkaerőpiacon. Az első három negyedév 1,9 százalékos növekedését követően a foglalkoztatottak száma meghaladta a 4 451 ezer főt (11. ábra), amely elsősorban a hazai elsődleges munkaerőpiac 2,7 százalékkal (+108 ezer fő) bővülő foglalkoztatásának eredménye.

11. ábra: Munkanélküliek és foglalkoztatottak
(szezonálisan igazított, ezer fő)

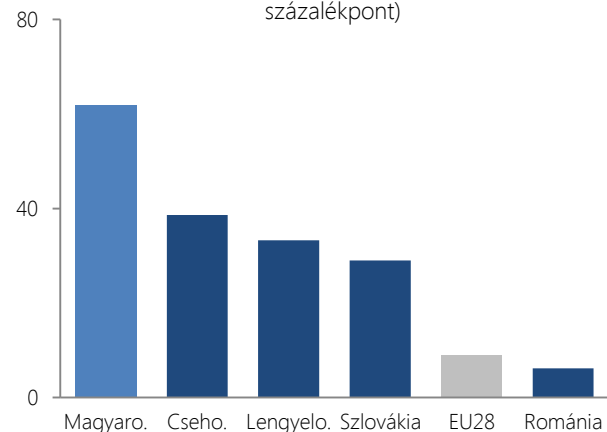

A vállalatok töretlenül erős munkaerő-keresletének köszönhetően egyre több korábban közfoglalkoztatott tudott állást találni, így számuk szeptemberben 47 ezer fővel csökkent az egy évvel korábbihoz képest a KSH intézményi statisztikája alapján. A gazdaságilag aktívák száma 0,7 százalékkal (34 ezer fővel) tovább növekedett az első kilenc hónap során. A munkaerőpiaci tartalékok szűkülését jelzi a munkaerőhiányt, mint termelést korlátozó tényezőt említő vállalkozások számának (12. ábra), valamint a betöltetlen álláshelyek arányának növekedése. Utóbbi elsősorban a feldolgozóiparban, építőiparban, egészségügyben és néhány piaci szolgáltatási ágazatban jellemző. Ugyanakkor a vállalatok intenzív jellegű alkalmazkodására utal a ledolgozott túlórák arányának növekedése. A versenyszféra növekvő foglalkoztatásával párhuzamosan a munkanélküliségi ráta október végére 4,0%-ra csökkent. A Kormány kezdeményezésére megkötött hatéves bér- és adómegállapodás keretében megemelt minimálbér és garantált bérminimum, illetve ezzel

párhuzamosan a munkaadói adóterhek érdemi mérséklésének kedvező hatását tükrözi a bérek számottevő emelkedése. 2017 első kilenc hónapjában a versenyszférában a bruttó átlagkereset 11,3%-kal nőtt, a nettó reálkeresetek a mérsékelt infláció mellett 8,7%-kal növekedtek.

12. ábra: Munkaerő mint termelést korlátozó tényező az iparban

(említések arányának változása, 2013. I. né.-hez képest, százalékpont)

Forrás: Európai Bizottság

Megállapítható, hogy a 2010 óta végrehajtott munkapiaci reformok sikeresen ösztönözték a foglalkoztatás és a munkaerőpiaci részvétel bővülését. A magyar gazdaság növekedési képességének megerősítése a foglalkoztatás megfelelő szintre növelése után elsősorban a munkatermelékenység emelésével biztosítható, amelyhez a technológiafejlesztés és a munkaszervezés javítása mellett elengedhetetlenül szükséges a magas színvonalú és jól motivált munkaerő. A fentiek érdekében a Nemzetgazdasági Minisztérium által kidolgozott javaslatok alapján a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumának résztvevői 2016 novemberében egy hatéves programról állapodtak meg (1. táblázat). Ez tartalmazza a minimálbér, a garantált bérminimum és a reálbérek emelését, illetve ezzel párhuzamosan a társasági adókulcs érdemi mérséklését és a munkaadói adóterhek – részben bérnövekedéstől függő – csökkentését. A megállapodás célja, hogy a vállalatok hatékonyságjavító törekvéseit ösztönözve hozzájáruljon ahhoz, hogy tovább emelkedhessen a magas hozzáadott értéket előállítani képes munkakörökben a foglalkoztatás, erősödjön a magyar gazdaság versenyképessége. Közel egy évvel a megállapodásban foglalt változások hatályba lépését követően már láthatók kedvező hatásai. Az alsóbb

kategóriákban megvalósult béremelésnek köszönhetően a régiós és ágazati bérkülönbségek is csökkentek.

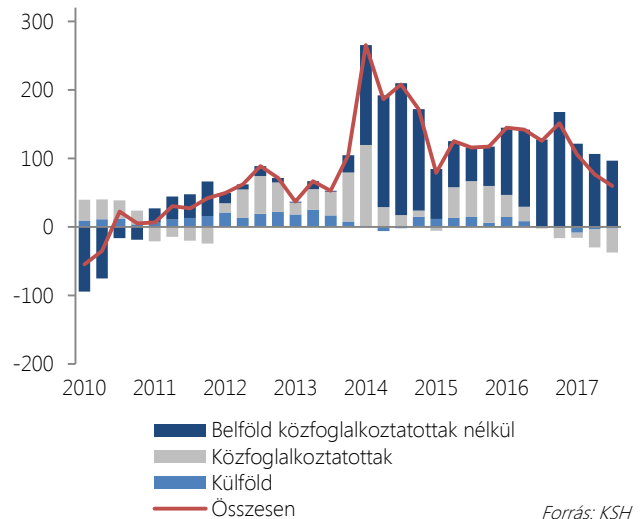
1. táblázat: A hatéves bér- és adómegállapodás elemei

	2016	2017	2018
Minimálbér	111 000 Ft	+15%	+8%
Garantált bérminimum	129 000 Ft	+25%	+12%
Szociális hozzájárulási adó	27%	22%	19,5%
Társasági adó	10%	9%	9%
Szociális hozzájárulási adó 2019-től	további 4x2 százalékpontos csökkenés reálbérek alakulásának függvényében		

A jövedelmek emelkedése a fogyasztásra és így a növekedésre is kedvezően hatott. A kedvező gazdasági hatások a versenyszféra beruházási hajlandóságának emelkedésében és a működő vállalkozások számának növekedésében is megmutatkoztak. A társasági adó és a szociális hozzájárulási adó csökkentése jelentős részben ellensúlyozta a béremelésből fakadó vállalati többletterhet, amit a bruttó működési eredmény növekedése is alátámaszt. Összességében a társasági adó és a járulékok csökkentésével ellensúlyozott bérnövekedés nem járt a profitabilitás és a versenyképesség romlásával.

A kedvező folyamatoknak köszönhetően a vállalatok munkaerő-kereslete erős maradt, így folytatódott az elsődleges munkaerőpiacon foglalkoztatottak számának emelkedése (13. ábra). Az idei év első kilenc hónapjában tapasztalt lendületes bérfelzárkózásnak köszönhetően a bérmegállapodással összhangban 2018. január 1-jétől 2,5 százalékkal csökken a kereseteket terhelő szociális hozzájárulási adó.

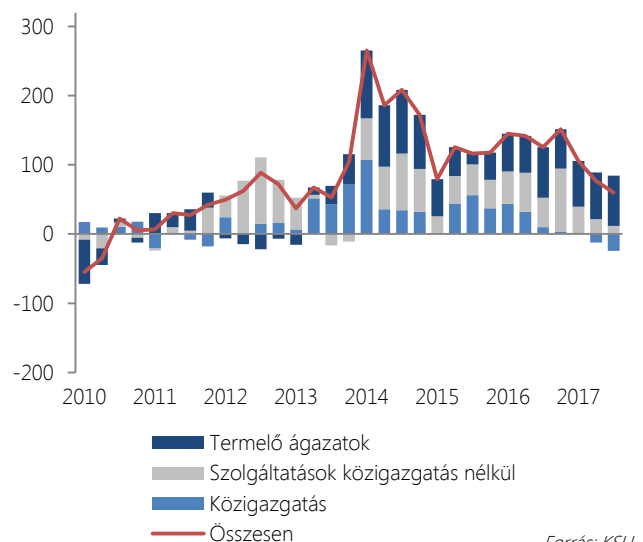
13. ábra: Foglalkoztatásbővülés szektoronként
(éves változás, ezer fő)

Forrás: KSH

A felfelé ívelő konjunktúrának és a hatéves bér- és adómegállapodásnak köszönhetően a versenyszféra munkaerő-kereslete előrettekintve is erős maradhat. Az aktívák számának lassuló növekedése az előrejelzési horizonton mérsékli a foglalkoztatás bővülését és egyúttal a bérek további növekedését eredményezi (14. ábra). A magasabb bérek emellett kedvezően hatnak a munkaerőpiaci aktivitásra, a belföldi munkaerő-kínálat növekedéséhez pedig a közfoglalkoztatottak és a külföldön munkát vállalók számának csökkenése is hozzájárulhat. Így összességében az elsődleges munkaerőpiacra vonatkozó foglalkoztatási adatok további emelkedést mutathatnak. Emellett a már jelenleg is historikusan alacsony munkanélküliségi ráta csökkenése folytatódhat.

14. ábra: Foglalkoztatásbővülés ágazonként
(év/év, ezer fő)

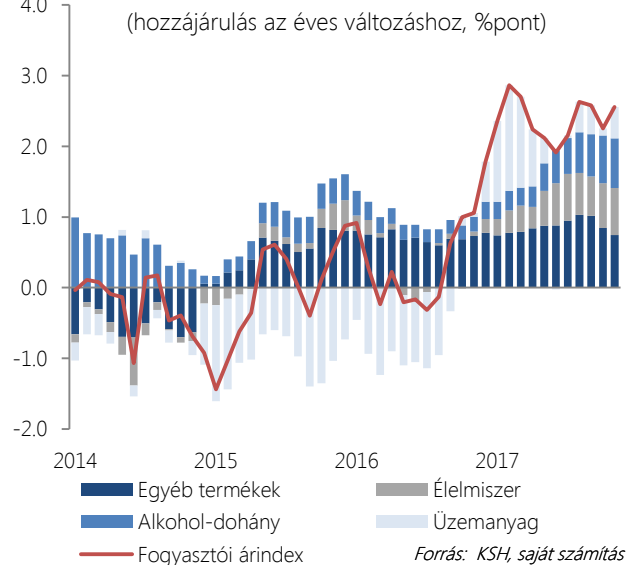
Forrás: KSH

Infláció

Az elmúlt években tapasztalt nulla százalék körüli inflációt követően idén kismértékben növekedtek az árak. Az év elején főként az alacsony bázis eredményeként az üzemanyag hajtotta felfelé az árindexet, de ez a hatás nyárra enyhült. Ugyanakkor az élelmiszerek az áfa csökkentés érvényesülését követően jelentős drágulást mutattak az év második felében, főként a tejtermékek és a sertéshús világpiacon-mozgásaira, illetve a pékáruk esetében az emelkedő munkaköltségre visszavezethetően. Továbbá nyártól a dohánytermékekre kivetett jövedékiadó-emelés is növelte az árdinamikát. Ugyanakkor a 9. osztályig ingyenessé tett tankönyv és egyes szolgáltatások (étterem, internet) áfa kulcsának csökkentése is mérsékelte a drágulást. Összességében az alapfolyamatokat tekintve nem mutatkozott számottevő drágulás 2017-ben (15. ábra). A belföldi kereslet élénkülése ez idáig nem jelentkezett az árak érdemi emelkedésében, amelynek hátterében a továbbra is óvatos árazási magatartás és az inflációs várakozások historikusan alacsony szintje állhat.

Előretekintve a 2017-ben érvényesülő egyedi árfelhajtó tényezők (élelmiszerárak, jövedékiadó-növelés, üzemanyagár) hatása 2018-ra is áthúzódik. Az európai konjunktúra hatására emellett a kontinens felől érkező inflációs nyomás is erősödhet. Végezetül egyértelműen a magasabb infláció irányába mutat a háztartások élénkülő kereslete, amelyet a hatéves bér- és adómegállapodás is elősegít. Az év elején szokásos átárazódási időszakban egyes szolgáltatások ára a bérköltségek alakulását követve emelkedhet, amit ugyanakkor átmenetileg mérsékelhet majd az internet-, illetve az éttermi étkezés áfakulcsának csökkentése. 2019-től a kibocsátási rés záródásával összhangban az MNB középtávú céljának megfelelő 3% lehet az infláció.

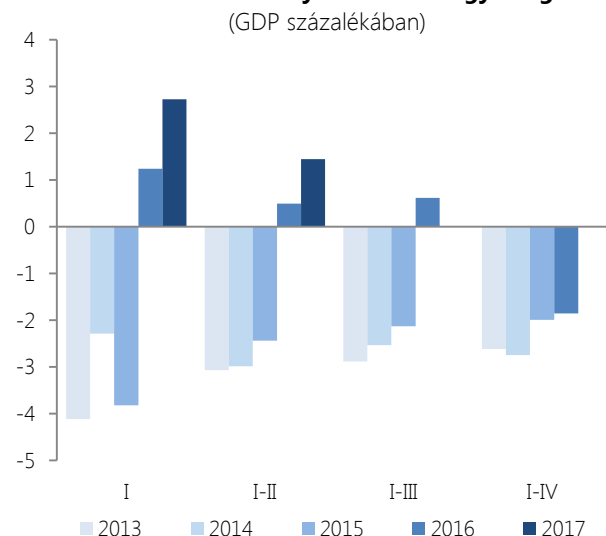
15. ábra: Az inflációra ható fő tényezők a 2014-2017 közötti időszakban

Államháztartási folyamatok

2017 első felében – eredményszemléletben – többlet képződött az államháztartás szektor egyenlegében (16. ábra). A bevételi oldalon ugyanis a tartósan kedvező munkaerőpiaci trendekkel párhuzamosan a jövedelemadók, illetve – a bérmegállapodásban rögzített adócsökkentés ellenére – a járulékbévételek is érdemben emelkedtek, hasonlóan a fogyasztás bővüléséhez köthető áfa bevételekhez. A kiadási oldalon dinamikus emelkedtek a kormányzati beruházások, valamint a közszférában bevezetett életpályamodellek következtében a bérjellegű kiadások is bővültek.

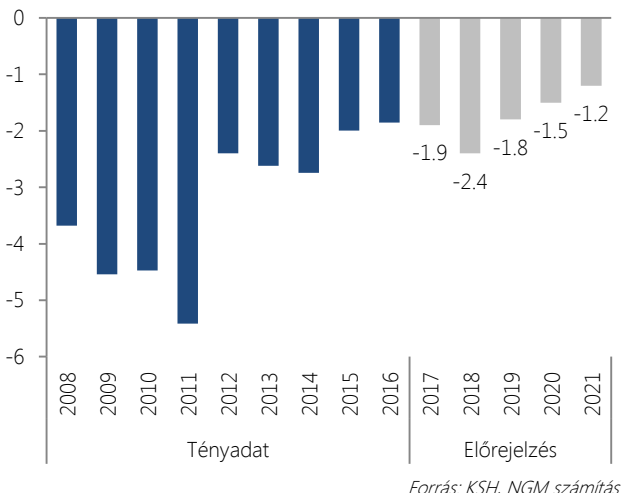
16. ábra: A kormányzati szektor egyenlege

Forrás: KSH, Eurostat, NGM számítás

Az elkövetkező években a költségvetés hiánya továbbra is tartósan és érdemben a GDP 3%-a alatt teljesül (17. ábra). Mindeközben a fiskális politika hathatósan támogatja az aggregált keresletet. Egyrészt bevételoldali eszközökkel, mint például a 2017 januárjától 9%-ra mérsékelt társasági adókulccsal, illetve több lépésben 27%-ról – a 2016 novemberi hatéves bérmegállapodás szerint a bruttó átlagos reálkereset alakulásának függvényében – 11,5%-ra csökkenő szociális hozzájárulási adókulccsal, amelyek javítják a profitabilitást és ösztönzik a vállalatok beruházási aktivitását és a háztartások munkavállalását, illetve emelik a munka révén elérhető jövedelmeket, amely a fogyasztásra hat kedvezően. Másrészt a kiadási oldalon számos intézkedés, mint például a Modern Városok Program, az úthálózat fejlesztése, az otthonteremtési kedvezmények, illetve a közszféra életpályamodelleji fejtenek ki kedvező konjunkturális hatást.

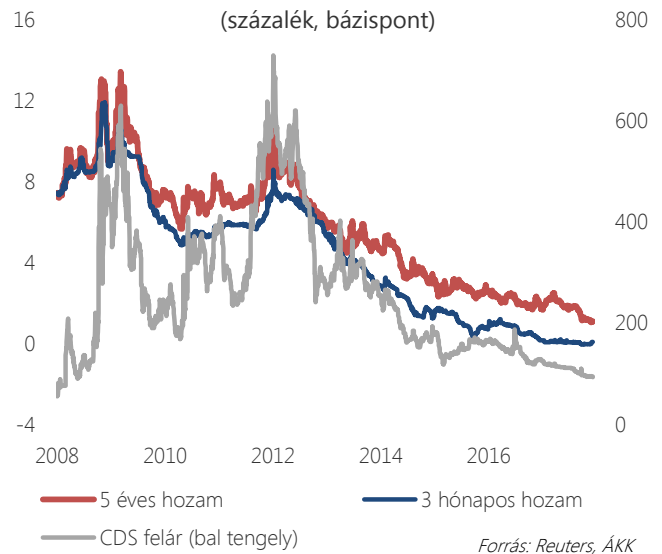
17. ábra: A kormányzati szektor egyenlege
(a GDP százalékában)

Pénzügyi piacok

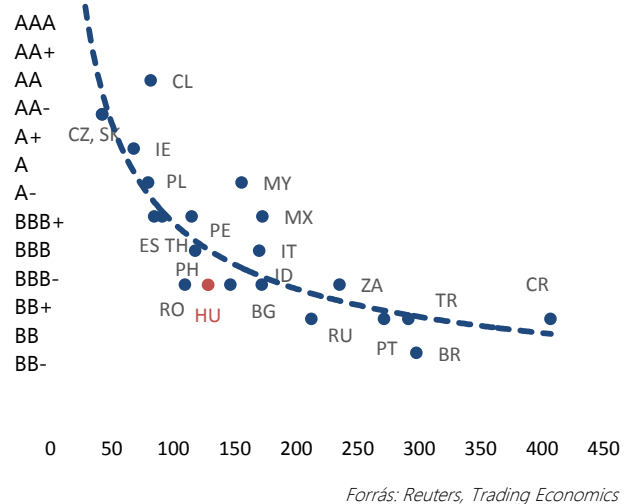
A tartósan fegyelmezett költségvetési politikának és a gazdasági teljesítmény további erősödésének köszönhetően tovább javult Magyarország piaci megítélése. Az országhoz tartozó felár további mérséklődésén keresztül az adósságfinanszírozás feltételeire is kedvezően hatott, hogy a három nagy hitelminősítő közül kettő pozitívrá változtatta Magyarország minősítési kilátását, mindhárom szervezetnél megtartva a befektetésre ajánlott kategóriát.

18. ábra: A hozamok és az országhoz tartozó felár

Elsőként augusztusban az S&P, majd novemberben a Fitch döntött a hitelminősítési kilátás javítása mellett. Erre tekintettel és a kedvező piaci megítélés alapján a hitelminősítési besorolás további javulása várható.

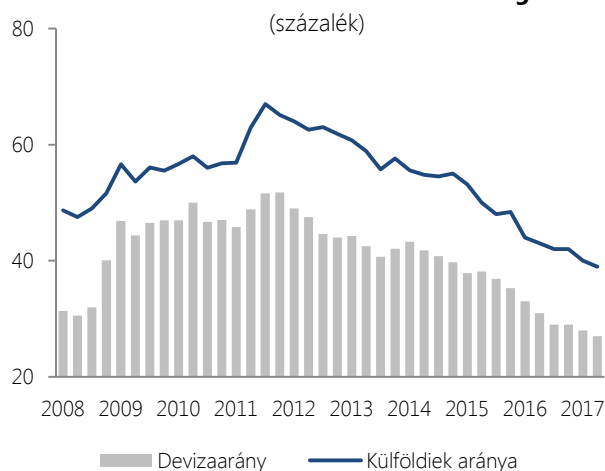
19. ábra: Az átlagos hitelminősítés és az ötéves CDS felár kapcsolata
(bázispont)

2017-ben tovább folytatódott az államadósság szerkezetének javulása, ami szerepet játszott a külső kitétség és sérülékenység folytatódó mérséklődésében. A külföldiek kezében lévő államadósság aránya 2016-tól 2017 első félévének végére mintegy 3 százalékponttal 39%-ra csökkent, mindeközben az államadósság devizaaránya 2 százalékponttal 27%-ra mérséklődött (20. ábra). Az alacsonyabb kitétség a kisebb országhoz tartozó felárakon keresztül a hozamokra is mérséklően hatott.

A rövid hozamok az év folyamán 6-12 bázisponttal, a hosszúak pedig 25-80 bázisponttal lettek alacsonyabbak.

20. ábra: A devizában denominált és a külföldiek kezében lévő államadósság

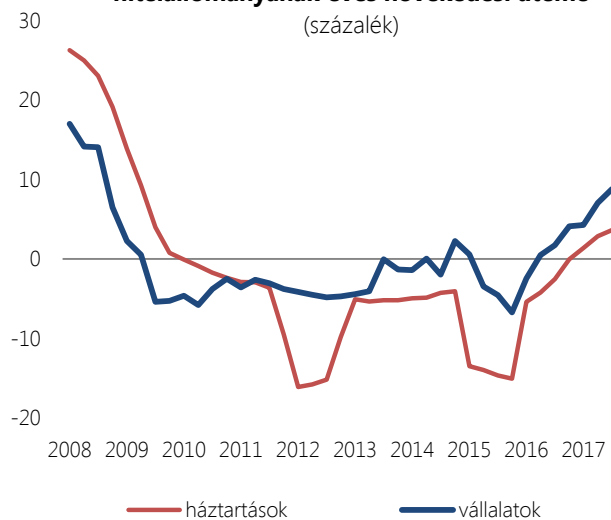

Forrás: MNB

2017-ben a hitelezési folyamatok pozitív fordulatot vettek, mely leginkább a kedvező üzleti és finanszírozási környezetnek, továbbá a fokozódó banki versenynek tudható be.

A háztartási hiteleken belül kedvező folyamatok figyelhetők meg. 2017 első három negyedében 31%-kal emelkedett a hitelfolyósítások összege a tavalyi év azonos időszakához viszonyítva, így a harmadik negyedév végére a háztartási hitelállomány 3,0%-kal növekedett a 2016 év végi adathoz képest. Pozitív folyamat továbbá, hogy a nem teljesítő hitelek aránya 4,3 százalékponttal 12,4%-ra csökkent három negyedév alatt. A háztartási hitelezés további élénkülésének irányába hat a bővülő fogyasztás, az élénk ingatlanpiac, a növekvő ingatlanárak és a Családi Otthonteremtési Kedvezmény. A háztartási hitelek esetében ugyanakkor hosszabb távon kockázatot hordozhat az egy éven belül változó kamatozású lakáshitelek magas, mintegy 60%-os aránya.

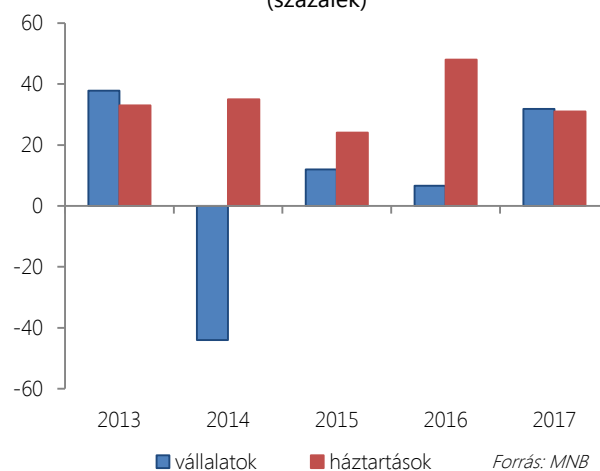
21. ábra: A háztartások és a vállalatok hitelállományának éves növekedési üteme
(százalék)

Forrás: MNB

A hitelintézetek 2017-ben éves összevetésben mintegy 32%-kal több új vállalati hitelt helyeztek ki. A már több mint egy éve tartó, kiegyensúlyozott ütemű növekedés alapján a 2017-es évre a vállalati hitelezés terén minden bizonnyal trendfordulóként tekinthetünk, a vállalati hitelezés növekedési üteme az MNB által fenntarthatónak minősített 5-10%-os sávon belül helyezkedett el. A kvk-k egyre aktívabb hitelfelvevői szerepének köszönhetően pedig a szektor hitelállománya éves szinten 6,2%-kal bővült. A vállalati szektor nem teljesítő hitelállománya az aktív portfólió-tisztításoknak köszönhetően 5 százalékponttal 7,9%-ra csökkent. Az MNB Piaci Hitelprogramja, valamint az ingatlanpiaci keresletbővülés eredményeként a vállalati hitelezés tovább élénkülhet és stabil növekedés elé néz. A fenntarthatóság érdekében ugyanakkor főként a hosszú lejáratú hitelek arányának további bővülése lesz szükséges.

22. ábra: Az újonnan folyósított vállalati és háztartási hitelek változása (jan.-szept.)
(százalék)

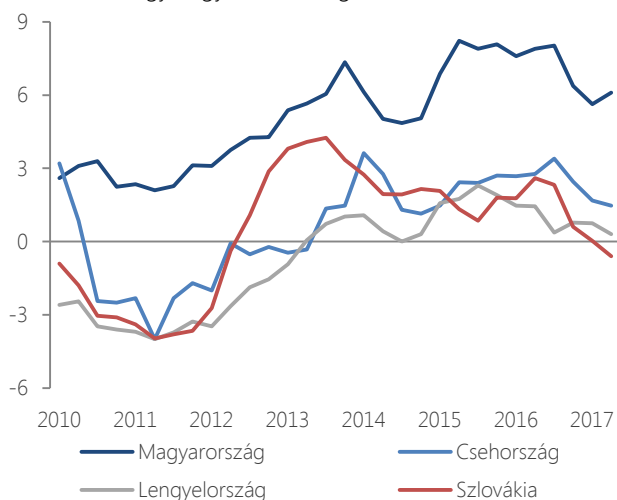
Forrás: MNB

Külső egyensúly

A tavalyi évben elért rekordot követően a külkereskedelmi többlet mérséklődött 2017-ben, amit részben a kedvezőtlenebb cserearány, részben pedig az élénk belső kereslet, közte is a beruházások felfutásához köthető magasabb behozatal magyaráz. Mindazonáltal, főként a szolgáltatások kiemelkedő teljesítményének köszönhetően, a külkereskedelem többlete nemzetközi összevetésben továbbra is magas. A jövedelem egyenleg 2016-hoz képest nagyobb negatívumot mutat, főként a külföldi tulajdonú vállalatok eredményesebb tevékenységére visszavezethetően. A fentiek eredményeként a folyó fizetési mérleg többlete elmarad a tavaly mért rekord magas értéktől. Ugyanakkor a lényegesen magasabb uniós forrásbeáramlás eredményeként a külfölddel szembeni finanszírozási képesség meghaladja az előző évben mértet, amely így régiós összehasonlításban továbbra is kiemelkedő.

23. ábra: A külső finanszírozási képesség alakulása a régióban

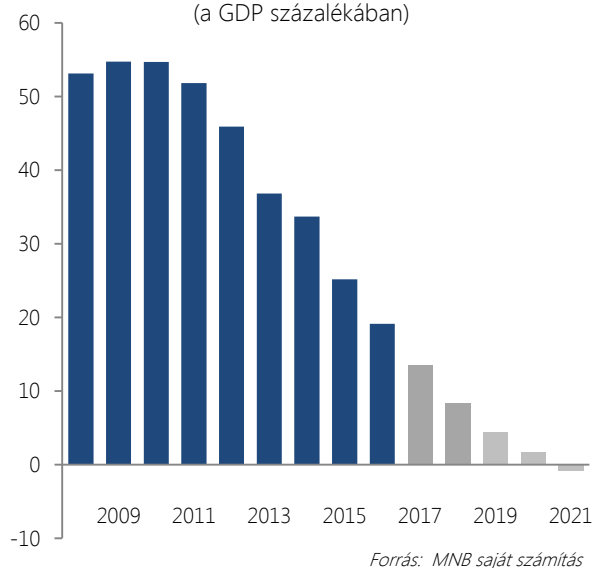
(négy negyedéves átlag, a GDP%-ában)

Előretekintve a belföldi kereslet élénkülésével párhuzamosan a külkereskedelem többlete mérséklődhet, bár ezt idővel ellensúlyozzák az exportorientált vállalatok kapacitásbővítései. A csökkenő adósságszolgálat és a külföldi vállalatok növekvő eredményének eredőjeként a jövedelem egyenleg is stabilan alakulhat. Az unió felől érkező forrásbeáramlás az előrejelzési horizont egészében magas maradhat. Így összességében a külkereskedelem jelentős többletének és az erőteljes transzferbeáramlásnak köszönhetően a külfölddel szembeni finanszírozási képesség masszív többletet mutathat, amely a külső sérülékenységek további mérséklődésében is megjelenik. Ennek eredményeként Magyarország az előrejelzési horizont végére félvívázados adósi pozíció után nettó hitelezővé válhat.

24. ábra: A külfölddel szemben fennálló nettó adósság alakulása

(a GDP százalékában)

2. KÖLTSÉGVETÉSI ELŐREJELZÉS

2.1 HIÁNYPÁLYA

A 2017. évi költségvetést 3,1% gazdasági növekedéssel, 0,9%-os inflációval fogadta el a Parlament, a hiánycélt a GDP-hez viszonyítva 2,4%-ban határozta meg. A költségvetést a Kormány úgy dolgozta ki, hogy – miközben a hiány továbbra is jóval a GDP 3%-a alatt marad és folytatódik az államadósság csökkenése – az támogassa a gazdasági növekedést és érvényesítse gazdaság- és társadalompolitikai prioritásait.

A fegyelmezett költségvetési politika sikerét jelzi, hogy 2011 óta az uniós tagországok közül egyedülálló módon csak Magyarország tudta minden évben csökkenteni az adósságrátáját.

Részben a 2016. novemberi hatéves bér- és adómegállapodás gazdasági hatásainak átvezetése érdekében, részben a gazdaság gyorsítását is célozva, a Kormány a 2017. évi költségvetés módosítását javasolta a hiánycél változatlansága mellett.

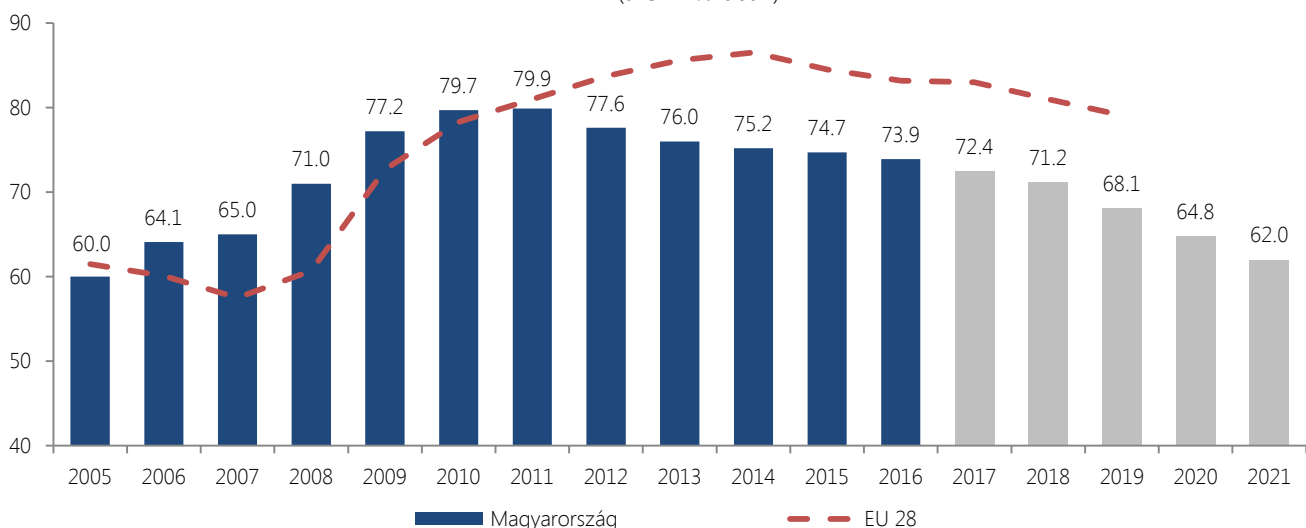
A kedvező költségvetési folyamatok (bevételi többletek, kiadási megtakarítások) eredményeképpen májusban összességében 176 milliárd forint többlettámogatást biztosított az Országgyűlés többek között az alábbi területeken:

- a nemzeti úthálózat megújítása és korszerűsítése,
- gazdaságfejlesztési programok (beszállítói cselekvési terv, vasút fejlesztés),
- szociális célok (Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, bölcsődék fejlesztése),
- egészségügyi ellátás (a kórházak fejlesztési projektjei és infrastrukturális fejlesztések),
- az ország védelmi képességének megerősítése (helikopterek megújítása),
- egyes önkormányzati fejlesztési projektek,
- egyházi, kulturális és oktatási programok,
- Beruházás Előkészítési Alap.

A hatéves bérmegállapodás munkapiacot érintő változásainak (szociális hozzájárulási adó csökkentés, minimálbér-, garantált bérminimum emelése) 2016 novemberében egyenlegsemlegesnek prognosztizált hatásait a költségvetési törvény módosítása átvezette az előirányzatokon. Jelenlegi előrejelzésünk szerint a költségvetési hatás 2017-ben összességében enyhén pozitív, az eredetileg vártnál mintegy 20 milliárd forinttal kedvezőbb lehet. (E hatás nem tartalmazza tehát a társasági adó kulcs csökkentés negatív költségvetési hatását.)

25. ábra: Az adósságráta alakulása Magyarországon és az Európai Unióban

(a GDP %-ában)

Forrás: KSH, Eurostat, Európai Bizottság 2017 őszi előrejelzés

2. táblázat: A foglalkoztatást érintő hatéves bértmegállapodás költségvetési hatása

(milliárd forint)

A foglalkoztatást érintő hatéves bértmegállapodás költségvetési hatása* (milliárd forint)	2017	2018
Szociális hozzájárulási adó 5 és 2,5%-pontos csökkentése	-414	-584
Minimálbér 15%/8%-os, garantált bérminimum 25%/12%-os emelése (Versenyszféra)	243	333
Közsféra bérintézkedések a minimálbér és garantált bérminimum emelése miatt	-56	-66
Bértorlódás miatti piaci béremelés hatása	217	313
Minimálbérhez kötött ellátások emelkedése (Táppénz, GYED)	-27	-32
Fogyasztási adókon visszafolyó bevételek (áfa, jövedéki adó stb.)	8	32
Közfoglalkoztatásra fordított kiadásokból megtakarítható összeg	49	64
Teljes költségvetési hatás	20	60

*Költségvetési hatás az intézkedés nélküli állapothoz képest

Forrás: NGM saját számítás

Az előzetes adatok szerint a kormányzati szektor az ESA módszertan szerint többletet ért el 2017 első félévében. Ezzel párhuzamosan viszont a központi alrendszerben számottevő pénzforgalmi hiány jelentkezett, ami november végén 1639,0 milliárd forintot tett ki.

A pénzforgalmi hiány és a kedvező ESA egyenleg közötti különbség döntően az uniós támogatások pénzforgalmi és eredményszemléletű elszámolásának különbségéből adódik. A kormányzat megelőlegezi a támogatásokat az uniós programok kedvezményezettjei részére, míg a kapcsolódó bevételek Brüsszelből időeltolódással, majd csak a teljesítéssel párhuzamosan érkeznek, ami átmenetileg, éven túlnyúlóan is rontja a pénzforgalmi hiányt. A megelőlegezés ugyanakkor nem érinti az uniós módszertan szerinti egyenleget, mivel az ESA módszertan szerint a költségvetési kiadással azonnal szembeállítható az uniós társfinanszírozás bevétele, függetlenül attól, hogy a transzfer megérkezett-e pénzforgalomban. (Ezen elszámolási különbség éppen ellentétes helyzetet fog eredményezni azokban az években, amikor a hazai költségvetésből már nem kell fizetni a kedvezményezetteknek, ugyanakkor az uniós pénz meg fog érkezni a kiküldött számlák után.)

Az európai uniós programoknál a maximális ütemű forrásfelhasználás a kedvező gazdasági növekedési és a foglalkoztatási hatások miatt prioritást jelent. Az uniós kifizetések november végéig több mint 1925 milliárd forintot tettek ki, míg 2016 azonos

időszakában ez az összeg mintegy 1406 milliárd forint volt. Az EU által finanszírozott projektek kiadásai jóval meghaladhatják a tavaszi előrejelzést. A többletek ugyan jelentős részben előlegfizetést jelentenek, ugyanakkor ezek az előlegek biztosítják a projektek likviditását, ami segíti az ütemezett előrehaladást.

A normatív támogatások és a migrációra fordított kiadások magasabbak lehetnek a módosított előirányzatoknál. Egyes fejlesztési projektek (pl. közúti és vasúti fejlesztések) a vártnál lassabban haladnak, ami megtakarítást jelent a költségvetésben. Ennek ellenére az állami beruházások az idén összességében jelentősen hozzájárulnak a GDP növekedéséhez.

2017-ben is folytatódott az országos közúthálózat felújítása. A 2014-ig tartó időszakhoz képest átalakult a finanszírozás szerkezete: a nagyfelületű aszfaltozási és burkolat-megerősítési munkálatok többsége már nem uniós forrásból, hanem hazai forrásokból valósulhat meg. Az idei költségvetés a programra 60 milliárd forintot tartalmazott.

Folytatódnak a közszférában a megkezdett életpályamodellek és más, célzott béremelések is, ezen felül az év során további, a költségvetési szféra béreit érintő kedvező, a gazdasági növekedést és fogyasztást segítő döntésekre került sor. A pedagógus szakképzettséggel vagy végzettséggel nem rendelkező nevelő és oktató munkát közvetlenül segítők átlagbére emelkedett, egyrészt a minimálbér/garantált bérminimum, másrészt a Kormány döntésének megfelelően 2017. január 1-jétől

megvalósuló illetmény, illetve munkabér 10%-os emelése miatt. 2017. november 1-től az egészségügyi alapellátásban foglalkoztatott védőnők 33 ezer forintos havi bérpótlékban részesülnek. A költségvetési szférában a minimálbér és garantált bérminimum emeléséhez, az állami vállalatok körében végrehajtott béremelésekhez, továbbá egyes ágazati bérintézkedésekhez (pl. igazságügyi alkalmazottak béremelése) kapcsolódóan az eredeti elképzelésekhez képest 114 milliárd forint túlteljesülés várható.

Az új lakásépítési kedvezmények igénybevétele dinamikusan nő (az előző évhez képest várhatóan 25%-kal lesznek nagyobbak a költségvetés által kifizetett, lakástámogatási célú kiadások).

A kedvező munkaerő-piaci tendenciákra tekintettel a közmunkaprogramok kiadásai 88 milliárd forinttal csökkenhetnek az eredeti előirányzathoz képest, ugyanakkor a tervekhez képest nőnek az aktív munkaerő-piaci intézkedésekre fordított kiadások.

A munkaerő-piaci intézkedések elfogadásának hatására magasabb lett a bérkiáramlás és az infláció is, így az eredeti 0,9%-os emelés helyett 1,6%-os nyugdíjmelésről döntött a Kormány. Az év végéig novemberben minden nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülő személy januárig visszamenőleg további 0,8%-os egyszeri nyugdíj kiegészítésben részesült. A kapcsolódó költségvetési forrásigény meghaladja a 27 milliárd forintot. Az egyszeri kiegészítés 2018. január hónapban az ellátások összegébe beépül.

A Kormány sikeres gazdaságpolitikájának köszönhetően a nyugellátások reálértéke 2011-2017 között 10,1%-kal nő. A nyugdíjmelésekre fordított kiadásokon túl a GDP növekedés 3,5%-ot meghaladó mértékének köszönhetően 2017-ben nyugdíjprémiumban is részesülnek az időskorú személyek. A Kormány döntése alapján a nyugdíjprémium kifizetésével egyidejűleg a korhatár alatti öregségi nyugellátásban, valamint a nyugdíjszerű ellátásban részesülők a nyugdíjprémium összegével megegyező mértékű egyszeri juttatást kaptak. Az öregségi nyugellátásban részesülők nyugdíjprémiumára és az egyszeri juttatásra a költségvetés közel 30 milliárd forintot különített el.

Ugyancsak a Kormány döntése alapján – az előző év mintájára – 2017. év végén is 10.000 forint összegű

étkezési Erzsébet utalványt kap minden nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülő személy.

Az uniós módszertan szerinti nettó kamatkidadásokban az eredeti előirányzathoz képest mintegy 70 milliárd forint megtakarítás prognosztizálható a tervet jóval meghaladó pénzforgalmi hiány ellenére, Magyarország befektetési kategóriába kerülésének és – részben ezzel is összefüggésben – a csökkenő állampapírhozamoknak köszönhetően.

Költségvetési kitekintés a 2018 -2021 évekre

Továbbra is alacsony költségvetési hiány, folytatódó adósságcsökkenés

Az elkövetkező években a Kormány költségvetés-politikai prioritása továbbra is a GDP-arányos költségvetési hiány tartósan 3% alatt tartása és csökkentése, az államadósság fokozatos mérséklése a hazai és uniós elvárásoknak megfelelő ütemben, a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés biztosítása, a foglalkoztatás bővítése és a versenyképesség javítása. Ezen célkitűzések szem előtt tartásával a kitekintés a tavaszi Konvergencia Programban lefektetett célokkal azonos tervekkel számol: a 2019. évre 1,8%-os, 2020-ra 1,5%-os, 2021-re pedig 1,2%-os GDP arányos, uniós módszertan szerinti hiánnyal. A költségvetési egyenleget egyszeri tételek várhatóan nem befolyásolják, 2018-tól már nem várhatók olyan bevételek, mint amilyenek a „Földet a gazdáknak” program során képződtek 2016-ban és 2017-ben.

A központi költségvetés alacsony hiánya mellett az önkormányzati alrendszer egyenlege is kedvező képet mutat a növekvő adóbevételek és a felelős, csak fejlesztési célú hitelfelvételt lehetővé tevő költségvetési szabályok miatt. Az önkormányzatoknál 2016-ban és 2017-ben jelentős többletes pénzforgalmi egyenleg alakult ki az uniós források beérkezése miatt. Ezen források felhasználása révén ez a többlet várhatóan hiányba fordul át 2018 után. A 2019-től jelentkező magas pénzforgalmi hiányok a valós gazdasági folyamatokat jobban tükröző uniós módszertan szerint GDP arányosan mindössze 0,1-0,2%-os deficitnek felelnek meg.

A középtávú költségvetési pálya tarthatóságát biztosítja, hogy 2018-tól is rendelkezésre állnak a kitekintés időszakában a központi tartalékok, az Országvédelmi Alap és az általános jellegű Rendkívüli

kormányzati intézkedések előirányzata. A tartalékok rendszerét továbbra is erősíti a költségvetési fejezetenként megképzett stabilitási tartalék. 2020-tól a számítások tartalmazzák az Adócsökkentési és Fejlesztési Alapot, amely elsődlegesen az adó- és járulékkerhek mérséklését célzó kormányzati intézkedések, valamint fejlesztési célok forrásául szolgálhat. Amennyiben az alapot részben vagy egészben adócsökkentésre fordítja a Kormány, akkor a mérlegben szereplőnél dinamikusabban csökkenhet az újraelosztási ráta és az adócentralizáció.

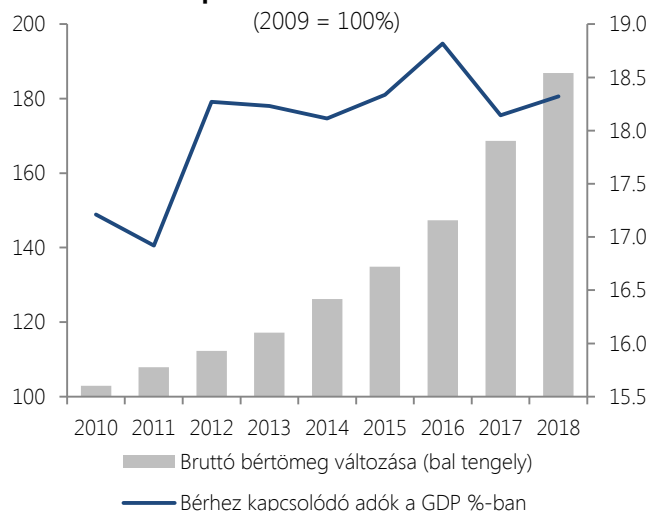
Az elmúlt évek sikeres, egyensúlyteremtő költségvetési politikájának köszönhetően, valamint az előttünk álló években is csökkenő hiány és adósság eredményeként a nettó kamatkiadás 2017-ről 2021-re nominálisan is csökken. Bár a 2017. évre várható pénzforgalmi hiány magasabb a törvényben tervezettnél, a tovább csökkenő hozamok hatására az adósság megújítása és a hiány finanszírozása történelmi perspektívában rekord-alacsony hozamok mellett valósulhat meg, ami több évre előre kedvező irányban determinálja a kamatkiadásokat. A csökkenő hozamok hatása több év alatt jelentkezik a magasabb kamatozású elemek fokozatos cserélődése következtében. A nettó pénzforgalmi kamatkiadás a GDP arányában fokozatosan, a 2017. évi 2,6%-os szintről 2021-re 1,8%-ra mérséklődik.

A költségvetési előrejelzés az eddig meghozott kormányzati intézkedések figyelembevételével készült. Az olyan esetekben, ahol nincs a hatályos szabályozástól eltérő országgyűlési vagy kormányzati döntés, ott a kalkuláció a hatályos szabályozást, közpolitikai irányt veszi alapul, feltételezve az ún. „változatlan költségvetési politika” forgatókönyvet.

Költségvetés és foglalkoztatás

Az elmúlt években a költségvetés-politika egyik sarokköve a foglalkoztatás növelése volt, amelyet az a felismerés alapozott meg, hogy tartós költségvetési egyensúly csak ennek révén érhető el, hiszen a költségvetés adóbevételeinek közel fele közvetlenül a munkavállaláshoz kapcsolódó bevételekhez kötődik.

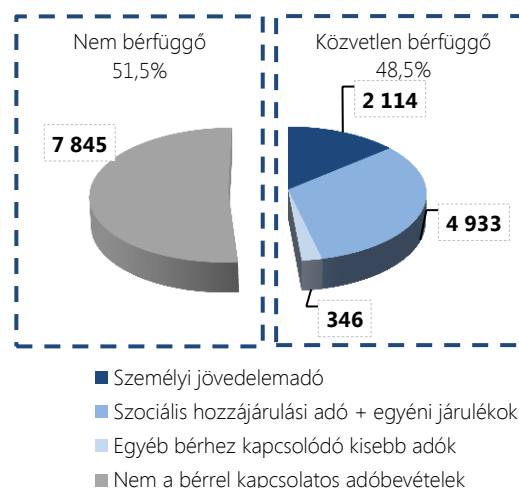
26. ábra: A bruttó bértömeg és a bérhez kapcsolódó adók változása

Megj.: a 2010-es bevétel az összehasonlítás érdekében korrigálásra került a mny-p tagdíjakkal

Forrás: NGM

27. ábra: A bérhez kapcsolódó adók aránya a kormányzati szektor adóbevételeiben
(2018-as év, mrd forint)

Forrás: NGM

Ennek jegyében korábban is számos nagy jelentőségű, számottevő költségvetési kihatással bíró intézkedésre került sor. Ebbe illeszkedett a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma által 2016. novemberben kötött hatéves bér- és adómegállapodás. A megállapodásnak megfelelően 2018. január 1-én a minimálbér újabb 8%-kal, a bérminimum 12%-kal nő. A szociális hozzájárulási adó csökkenése jövő januártól 2% helyett 2,5% lehet, mivel 2017 első három negyedévében a versenyszféra bruttó béremelkedése meghaladta a 11%-ot. Figyelembe véve a kedvező makrogazdasági folyamatokat (különösen az elmúlt év novemberében előrejelzettnél dinamikusabban emelkedő versenyszféra béreket), a hatéves bérmegállapodás

bérekkel összefüggő hatásai a költségvetésre összességében még kedvezőbben hatnak 2018-ban, mint az idei évben.

3. táblázat: Minimálbér/garantált bérminimum emelés támogatása a 2018. évben

	Minimálbér-emelés
Költségvetési szerveknél Állami vállalatoknál	2010-től 87,8%
Összes érintett létszáma (ezer fő)	392.1

Forrás: NGM számítás

A 2016. novemberi megállapodásnak része volt, hogy 2017-től a társasági nyereségadó egységesen 9 százalékra csökken az eddigi 19 és 10 százalékról. Az adóbevétel-kiesés azonban ennél várhatóan kisebb lesz a következő években, mert az adókulcs csökkenésének hatását részben ellensúlyozhatják a kedvező gazdasági folyamatok és a vállalatok reakciói.

A kisvállalati adó (kiva) átalakításával az adórendszer 2017-től még kedvezőbb adózási környezetet teremt a foglalkoztatásban fontos szerepet játszó kis- és középvállalkozások számára. Tekintettel arra, hogy az adónem kiváltja a szociális hozzájárulási adót és a társasági adót, összhangban az ezeket érintő intézkedésekkel, a kiva kulcsa 2018-ban 13%-ra csökken.

Tovább folytatódik a Munkahelyvédelmi Akció. Az ennek keretében biztosított szociális hozzájárulási adó kedvezmények igénybevételénél kisebb mértékű létszám-bővüléssel számolunk, mint a foglalkoztatotti létszám növekedése.

A közmunkára (Start-munkaprogram) fordított kiadások ütemesen csökkennek az előrejelzési horizonton, 2019-ben 20 milliárd forinttal, majd 2020-ban további 7 milliárd forinttal alacsonyabbak, mint a 2018-ra előirányzott 225 milliárd. Ezt részben a javuló munkapiaci feltételek, részben a közmunka rendszerének hatékonyabbá tétele, illetve az egyéb aktív munkapiaci programok szélesítése indokolja. Feszés munkapiac mellett és a kormányzat által bevezetett ösztönzők, aktív munkapiaci támogatások révén a kezdeti időszakhoz viszonyítva jóval nagyobb számban léphetnek át a közmunkások az elsődleges munkapiacra.

A nők munkaerő-piaci részvételének növelése érdekében a 2018-2021 időszakban növekvő forrásokat biztosít a költségvetés a kisgyermekek napközbeni ellátásának egy új, többszintű – a rugalmas feladatellátást segítő – rendszerének finanszírozására. Az egyre több szakmában tapasztalható munkaerőhiány enyhítésére 2017. július 1-től lehetővé vált a közérdekű nyugdíjas szövetkezetek létrehozása, amelyet adó- és járulékkezdvménnyel is ösztönöz a Kormány.

Az életminőség javulása

A 2017-ben elkezdett jelentős mértékű minimálbéremelés és garantált bérminimum emelés, továbbá az állami vállalatok körében meghirdetett béremelési program mind a költségvetési szférában, mind az állami vállalatoknál jelentős béremelkedést eredményez. Mindennek a költségvetési hatása a 2018-as évben a bruttó bértömeget tekintve 166 milliárd, a nettó béreket illetően 87 milliárd forintot jelent. Ehhez a 2018 utáni években is biztosítja a szükséges forrásokat a költségvetés.

4. táblázat: Életpályák és bérintézkedések illetményemelkedésének mértéke 2010-től 2018-ig

Életpályák és bérintézkedések	Mérték 2018-ig
Pedagógusok	38%
Egészségügyi bérrendezés	90% - 110%
Szociális ágazat bérintézkedése	62%
Rendvédelmi életpálya	45%
Állami tisztviselők életpályája	42%
NAV foglalkoztatottjainak életpályája	50%
Kulturális bérfejlesztés	15%
Honvédelmi életpálya	45%
Felsőoktatási oktatói, kutatói és tanári bérrendezés	25%
Összes érintett létszáma (ezer fő)	603.1

Forrás: NGM számítás

A pedagógus, a rendvédelmi valamint a többi, eddig elindult életpálya-modell folytatódásán valamint a jelentős egészségügyi béremelésen túl a költségvetési pálya azzal is kalkulál, hogy 2019-től azoknál az állami tisztviselőknél is megtörténik a béremelés, akiknél még nem került sor minderre.

Ezen intézkedések költségvetésre gyakorolt hatása – a 2010. évi szinthez képest – 2018-ban összességében 950 milliárd forint a bruttó bértömeg tekintetében és 497 milliárd forint a nettó béreket illetően. A következő években a nyugdíjak és a jövedelempótló ellátások megőrzik reálértéküket, az inflációt követő mértékben emelkednek, valamint a nyugdíjasok részesülhetnek a gyors gazdasági növekedés eredményéből az előrejelzési horizonton, hiszen az előttünk álló években a nyugdíjprémium fizetésének feltételül szolgáló, legalább 3,5%-os gazdasági növekedés látszik reálisnak.

Jövőre is folytatódik az élelmiszerek 2014-ben kezdődött áfa-csökkentése. Így 2018. január 1-től a fogyasztási hal áfája 27%-ról 5%-ra mérséklődik. Ugyanígy 5%-ra csökken az éttermi étkezésre és az internetre vonatkozó áfa kulcsa 2018-tól.

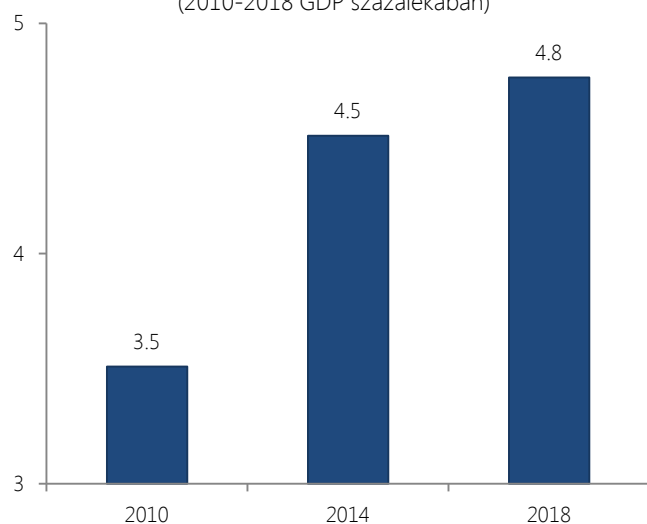
Az ország biztonságának növelését szolgálja a Honvédelmi Minisztérium költségvetésének emelkedése a GDP arányos finanszírozásra vonatkozó szabályok szerint. A többletben benne foglaltatnak a rendvédelmi életpálya felfutásával kapcsolatos kiadások is.

Demográfiai helyzet javítását célzó intézkedések

A Kormány gazdaság és társadalompolitikájának a foglalkoztatás növelése mellett kiemelt stratégiai célja a gyermeket nevelő családok további támogatása, ami az előttünk álló években a költségvetés-politikában is érvényesül. A családok támogatásával összefüggő ráfordítások 2018-ban elérik a GDP 4,8%-át.

28. ábra: A családokat érintő összes ráfordítás

(2010-2018 GDP százalékában)

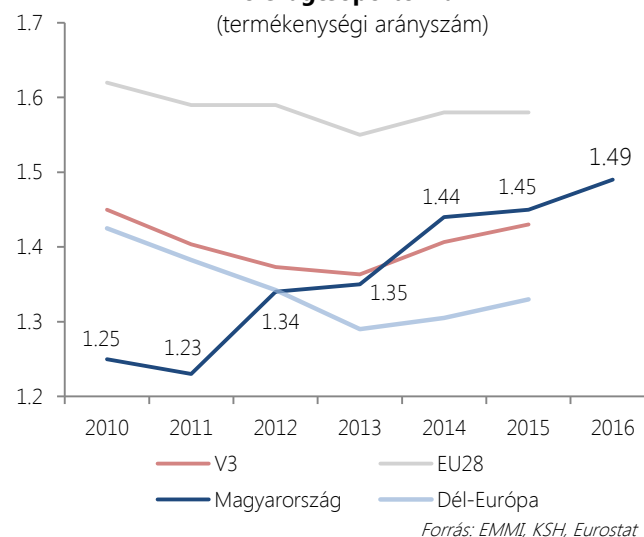

Forrás: EMMI, KSH, Eurostat

A munkabért Európa egyik legalacsonyabb személyi jövedelemadó kulcsa (15%) terheli, a gyermeknevelést pedig a személyi jövedelemadóból igénybe vehető családi kedvezmény, illetve a családi járulékkezdmény segíti.

29. ábra: A gyermekvállalási kedv változása Magyarországon és egyes országcsoportoknál

(termékenységi arányszám)

Forrás: EMMI, KSH, Eurostat

A kétgyermekes családok esetében 2018-tól gyermekenként 17 500 forintra emelkedik a havonta igénybe vehető adókedvezmény összege. A friss házások adókedvezményére is nagyobb összeget szán a költségvetés 2018-ban.

2018-ban tovább folytatódik növekvő költségvetési támogatással az otthonteremtési program, mely a családok lakáshoz jutását és a lakáskörülményeinek javítását tűzte ki célul. Ezért a Családi Otthonteremtési Kedvezmény és a Nemzeti Otthonteremtési Közösségek felfutásával, valamint a lakás-takarékpénztári támogatások bővülésével számol a prognózis.

2018-tól költségvetési forrásokkal számolunk a Kormány által elfogadott "családi akcióterv" megvalósítására. A kedvező demográfiai folyamatok erősítése érdekében jelentős bölcsődefejlesztés kezdődik. Három vagy több gyermek esetén a teljes diákhitel tartozás elengedésre kerül, 2 gyermek esetén a tartozás felét vállalja át az állam. A diplomás GYED időtartama 1 évvel meghosszabbodik. A jelzáloghitellel rendelkező családok a harmadik és további gyermekek esetén 1-1 millió forintot leírhatnak a tartozásukból. Az akcióterv negyedik elemeként a külföldön tartózkodó vagy élő családok

számára is elérhető lesz a babakötvény, valamint az anyasági támogatás.

Fejlesztési programok

A költségvetés szerkezetében továbbra is érvényesül az elmúlt években a Széll Kálmán Terv bejelentése óta jelentkező kedvező változás, vagyis teret nyernek a növekedést segítő, fejlesztéshez kapcsolódó kiadások. A következő években az infrastruktúra fejlesztését célzó nagyszabású beruházások hozzájárulhatnak a „közepes jövedelem csapdából” való kitöréshez. A magyar költségvetés ilyen beruházásokra több ezer milliárd forintot biztosít a 2017-2021 időszakban.

A közútfejlesztési koncepció összesen mintegy 2 500 milliárd forintot igényel, amelynek megvalósítására a közútfejlesztésre rendelkezésre álló európai uniós források teljes összege felhasználásra kerül, továbbá hét év alatt összesen 1300 milliárd forint hazai költségvetési forrás jut. 2018-ban is folytatódik az országos közúthálózat felújítása és korszerűsítése. A hazai ipar megerősítését célozva, számottevő forrást ad a költségvetés az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatók autóbuszparkjának megújítására a nemzeti autóbuszgyártás bázisán, és az Irinyi Tervben kiemelt ágazatként azonosított szektorokba tartozó vállalatok fejlesztéseinek és beruházásainak támogatására, a Beszállító-fejlesztési Programra és az Ipar 4.0 digitalizációt elősegítő fejlesztéseire. Az uniós támogatások mellett több száz

milliárd forint költségvetési támogatás segíti a Modern Városok Programban szereplő beruházások megvalósítását, amelyek nagyobb része közvetlenül gazdaságfejlesztési célzatú. A program keretében a Kormány valamennyi megyei jogú várossal együttműködési megállapodást kötött gazdaságfejlesztési, turisztikai, oktatási, kulturális és sport célú fejlesztések létrehozására, amelyek teljes értéke meghaladja a 3000 milliárd forintot.

Az uniós forrásoknál elsődleges cél, hogy 2018-ban az összes forrás lekötésre kerüljön annak érdekében, hogy a fejlesztési források a kedvezményezettek számára minél hamarabb elérhetővé váljanak. A 2018. évi kifizetések nagyságrendje várhatóan megközelíti a korábbi évek kiemelkedően magas értékeit, fenntartva a gazdasági növekedés lendületét, hiszen a Kormány a fejlesztési források 60%-át – az uniós célkitűzésekkel összhangban – a foglalkoztatás és versenyképesség növelésére épülő gazdaságfejlesztésre fordítja. A források jelentős része előlegként kerül a kedvezményezettekhez, ennek kedvező reálgazdasági hatása a felhasználás idején középtávon szétterülve érvényesülhet.

A vissza nem térítendő támogatások mellett a korábbi pénzügyi időszakhoz képest jelentősen magasabb arányban kerülnek meghirdetésre pénzügyi eszközök is, melyek a többszöri kihelyezés által hosszú távon tudnak biztos finanszírozási forrást nyújtani a megerősödő vállalkozások jövőbeni fejlesztéséhez.

TÁBLÁZATOK

1. MAKROGAZDASÁGI PROGNÓZIS 2017-2021

(éves változás, százalék)

	Tényadat	Előrejelzés				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GDP növekedése és szerkezete						
GDP	2.2	4.1	4.3	3.8	3.7	3.6
GDP belföldi felhasználása	1.6	6.5	5.8	4.3	3.2	3.4
Háztartások fogyasztása, ebből:	3.8	3.6	4.0	3.9	3.5	3.4
Fogyasztási kiadás	4.2	4.5	4.9	4.7	4.4	4.2
Természetbeni társadalmi juttatás	2.2	0.0	0.6	0.6	0.0	0.0
Közösségi fogyasztás	0.6	-1.7	1.6	0.5	0.0	0.0
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-10.6	21.4	12.5	7.3	3.7	4.7
Áru- és szolgáltatásexport	3.4	6.6	6.8	6.1	6.3	6.9
Áru- és szolgáltatásimport	2.9	9.8	8.8	6.9	6.0	6.8
Munkaerő-piaci mutatók						
Bruttó bér-és keresettömeg	9.1	14.8	10.8	8.8	7.6	6.4
Bruttó nominális átlagkereset	6.1	13.1	9.4	7.7	6.7	6.0
Nettó nominális átlagkereset	7.8	13.1	9.4	7.7	6.7	6.0
Egy keresőre jutó nettó reálbér	7.4	10.4	6.5	4.6	3.7	2.9
Foglalkoztatottak száma ¹	3.4	1.6	1.3	1.2	1.0	0.4
Termelékenység ¹	-1.1	2.4	3.0	2.5	2.7	3.2
Infláció	0.4	2.4	2.7	3.0	3.0	3.0

¹ Munkaerő felmérés statisztika alapján számítva.

2. KÖLTSÉGVETÉSI PROGNÓZIS 2017-2021

2. a. táblázat BEVÉTELI OLDAL

(milliárd forint)

	Tényadat 2016	Előrejelzés				
		2017 várható	2018 ² várható	2019 irányszám	2020 irányszám	2021 irányszám
Gazdasági szervezetek befizetései	1 593.2	1 550.4	1 354.4	1 432.4	1 510.7	1 585.6
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	4 610.4	4 828.0	5 239.9	5 711.9	6 041.0	6 401.1
Lakosság befizetései	1 922.3	2 148.1	2 349.5	2 533.5	2 718.6	2 872.8
Költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok	3 507.4	3 709.0	1 350.0	1 350.0	1 350.0	1 350.0
Központi költségvetési szervektől származó befizetések	27.4	46.8	30.0	40.3	66.2	91.0
Társadalombiztosítási alapok befizetése	4.6	12.8	0.0	10.9	0.0	0.0
Helyi önkormányzatok befizetése	15.3	36.9	39.0	39.0	39.0	39.0
Elkülönített állami pénzalapok bevétele	20.0	17.0	13.3	13.3	13.3	13.3
Állami vagyonnal kapcsolatos bevételek	205.7	256.1	96.1	95.2	95.2	95.2
Egyéb bevételek	68.3	26.1	7.2	6.8	6.8	6.8
Uniós programok bevételei	0.0	0.0	1 911.2	1 952.1	1 316.6	847.6
Uniós támogatások utólagos megtérülése	344.0	100.4	63.2	120.0	71.9	0.0
Vám és cukorilleték költség megtérítése	13.2	12.2	12.6	13.2	13.6	14.2
Bevételek összesen	12 331.8	12 743.7	12 466.3	13 318.5	13 242.9	13 316.6
Kamatbevételek	148.6	108.5	73.5	32.0	35.4	34.3
Bevételi főösszeg	12 480.4	12 852.2	12 539.8	13 350.6	13 278.3	13 350.9

² A 2018-as számok – az átvezetett szociális hozzájárulási adó csökkentés, kamatkiadás megtakarítás és makropálya változásaiból fakadó eltérések nélkül - a központi alrendszer és államháztartás pénzforgalmi egyenlege tekintetében teljesen a megegyeznek a törvényi előiránnyal.

2. b. táblázat KIADÁSI OLDAL

(milliárd forint)

	Tényadat	Előrejelzés				
	2016	2017 várható	2018 várható	2019 irányszám	2020 irányszám	2021 irányszám
Egyedi és normatív támogatások	333.6	326.3	372.8	400.9	396.8	392.3
Közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása	69.9	70.2	71.3	73.2	75.4	77.6
Szociálpolitika menetidj támogatás	97.9	94.3	97.5	94.5	94.5	94.5
Lakásépítési támogatások	148.2	185.0	236.3	248.0	244.9	239.9
Nemzeti család- és szociálpolitikai alap	672.2	656.7	644.6	644.1	641.0	639.7
Költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok	8 732.5	10 253.8	9 086.7	8 873.1	8 209.1	7 785.4
Társadalmi önszerveződések támogatása	3.8	3.8	9.8	3.8	3.8	3.8
Társadalombiztosítási alapok támogatása	409.7	623.9	617.8	500.6	567.8	659.4
Helyi önkormányzatok támogatása	675.4	703.2	705.4	710.1	695.1	693.8
Elkülönített állami pénzalapok támogatása	155.0	53.0	61.9	57.6	56.8	56.9
Nemzetközi pénzügyi kapcsolatokról eredő kiadások	6.3	4.0	2.8	3.0	2.8	2.6
Adósságszolgálati járulékos kiadások	47.1	52.0	51.5	52.0	54.8	51.5
Egyéb kiadások	59.3	51.8	31.7	29.8	30.6	31.8
Rendkívüli kormányzati intézkedések	0.0	0.0	110.0	110.0	110.0	110.0
Céltartalék	0.0	0.0	90.6	180.3	182.5	182.5
Országvédelmi / adócsökkentési és fejlesztési alap	0.0	0.0	60.0	60.0	440.0	710.0
Kormányzati rendkívüli kiadások	3.6	3.2	2.9	2.7	2.4	2.1
Kezességérvényesítés	12.4	17.6	22.1	22.0	23.0	23.0
Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások	387.0	460.0	322.2	364.6	588.4	670.6
Hozzájárulás az EU költségvetéséhez	295.3	260.4	309.9	329.7	346.0	333.9
Kiadások összesen	12 109.2	13 819.2	12 907.9	12 760.0	12 765.6	12 761.4
Adósságszolgálati kamatkidadások	1 118.2	1 090.5	943.3	957.0	940.8	921.0
Kiadási főösszeg	13 227.4	14 909.7	13 851.2	13 717.0	13 706.5	13 682.3

2. c. táblázat EGYENLEG ÉS TOVÁBBI MUTATÓK

(milliárd forint)

	Tényadat	Előrejelzés				
	2016	2017 várható	2018 várható	2019 irányszám	2020 irányszám	2021 irányszám
Központi költségvetés elsődleges egyenlege	222.6	-1 075.5	-441.6	558.5	477.2	555.2
Központi költségvetés elsődleges egyenlege a GDP %-ában	0.6	-2.8	-1.1	1.3	1.0	1.1
Központi költségvetés egyenlege	-747.0	-2 057.5	-1 311.4	-366.5	-428.2	-331.5
Nyugdíjbiztosítási alap egyenlege	12.8	-7.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Egészségbiztosítási alap egyenlege	-89.7	-146.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Elkülönített pénzalapok egyenlege	-1.1	99.7	-49.3	-27.3	-1.7	16.7
Központi alrendszer egyenlege	-825.0	-2 111.0	-1 360.7	-393.8	-429.9	-314.8
Helyi önkormányzatok egyenlege	285.0	618.2	203.1	-355.8	-147.8	-109.3
Államháztartás egyenlege	-540.0	-1 492.8	-1 157.6	-749.6	-577.8	-424.1
ESA híd	-116.5	758.8	175.6	-35.2	-120.7	-171.5
Kormányzati szektor ESA egyenlege	-656.5	-734.0	-981.9	-784.8	-698.5	-595.6
Kormányzati szektor ESA egyenlege a GDP %-ában	-1.9	-1.9	-2.4	-1.8	-1.5	-1.2

